

Мердов Станіслав Павлович

викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Донецького юридичного інституту МВС України

ЗАСТОСУВАННЯ ШТРАФНИХ БАЛІВ: ЗА ТА ПРОТИ

Як відомо, у 2015 році до системи адміністративних стягнень, що передбачено чинним Кодексом України про адміністративні правопорушення, було введено новий їх вид – штрафні бали, які є стягненням, що накладається на громадян за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі. Запроваджена в Україні система штрафних балів є так званою списуючою, при якій водієві нараховується певна кількість балів, що списуються у кількості, передбаченою відповідною санкцією матеріальної норми, у разі вчинення адміністративного правопорушення. Так, відповідно до чинного законодавства штрафні бали є стягненням, що накладається на громадян за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі. Кожному громадянину, який має право керування транспортним засобом, щороку з початку року (з дня отримання права керування транспортним засобом) і до кінця року нараховується 150 балів [1].

Не дивлячись на те, що на необхідності введення такого виду стягнення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в юридичній літературі наголошувалося на протязі багатьох років [2, с. 140; 3, с. 66], штрафні бали стали по суті новелою національного адміністративно-деліктного законодавства. З огляду на це, в суспільстві виникло багато питань з приводу доцільності та дієвості їх застосування.

Аналіз теоретико-методологічних розробок вчених, позитивного зарубіжного досвіду дозволяє нам стверджувати, що запровадження штрафних балів позитивно позначиться на боротьбі з правопорушеннями у сфері безпеки дорожнього руху. Наведемо кілька тез на підтвердження цього.

По-перше, впровадження системи штрафних балів є ефективним превентивним заходом впливу на водіїв, який спрямований не тільки на попередження в майбутньому вчинення порушень правил дорожнього руху, а й служить засобом правового виховання громадян.

По-друге, впровадження штрафних балів значно спрощує процес фіксації і оформлення уповноваженими на те суб'єктами адміністративного правопорушення.

По-третє, впровадження штрафних балів зменшує можливість виникнення корупційних проявів в ході провадження, що на сьогоднішній день є першочерговим завданням в процесі реформування правоохоронних органів.

По-четверте, позитивний зарубіжний досвід застосування системи штрафних балів довів свою дієвість та результативність. Так, на сьогоднішній день система штрафних балів широко використовується в таких країнах як Франція, Фінляндія, Ізраїль, США, Німеччина та інших.

Поряд з позитивними моментами запровадження системи штрафних балів, є і негативні питання, пов'язані з існуванням цього нового виду стягнення.

По-перше, на сьогоднішній день в чинному законодавстві практично відсутній (окрім, положень Кодексу України про адміністративні правопорушення), а є не зрозумілим для громадян, механізм притягнення осіб до адміністративної відповідальності у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі.

По-друге, відповідно до положень Кодексу України про адміністративні правопорушення адміністративну відповідальність за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі, несуть юридичні та фізичні особи, за якими зареєстровано транспортний засіб, проте в реалії вчинити адміністративне правопорушення може особа, яка керує транспортним засобом, і не є його власником. Постає питання про порушення основних принципів адміністративної відповідальності, як то принцип презумпції невинуватості (особа підлягає адміністративній відповідальності

тільки за ті адміністративні правопорушення, щодо яких встановлено її вини), принцип об'єктивної істини (рішення про притягнення до адміністративної відповідальності має прийматися на основі всебічного, повного та об'єктивного з'ясування обставин кожної справи про адміністративне правопорушення).

Зазначені недоліки застосування системи штрафних балів, на нашу думку, повинні бути вирішені через термінове вироблення чіткого механізму притягнення осіб до адміністративної відповідальності у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі.

Підсумовуючи зазначимо, що впровадження системи штрафних балів у якості адміністративного стягнення є прогресивним заходом, що цілком відповідає сучасному стану державотворення в умовах євроінтеграційних процесів в Україні.

Список використаних джерел:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон УРСР від 07 грудня 1984 №8073-Х // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1984. – додаток до № 51. – Ст.1122 (із змінами і доповненнями).
2. Бєлих Д.В. Адміністративна діяльність державної автомобільної інспекції МВС України : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.07 / Бєлих Дмитро Володимирович. – Д., 2013. – 254 с.
3. Салманова О. Ю. Адміністративні стягнення як засіб забезпечення безпеки дорожнього руху / О. Ю. Салманова // Право і безпека. – 2009. – №5(32). – С. 66-69.